

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 833.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL. hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Nehány szó „a családkönyvek kérdéséhez“ című cikkhez. — ö —. — Miként és minő eszközökkel szerezheti meg s tarthatja fenn a tanító társadalmi és hivatali tekintélyét? Stiglicz Albert. — Tárca. Még pár szó Méliuszról. Révész Kálmán. — Iskola ügy. Az iskolai bentlakás, különös tekintettel a debreczeni ev. ref. főiskolára. Rózsa Sándor. — Közgyeink. A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület közgyűlése. O. I. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Nehány szó „a családkönyvek kérdéséhez“ című cikkhez.

Az idézett cím alatt, e lap július 7-iki számában — ö — aláírással megjelent cikk teljes aggodalommal, panaszzal és vágyakozással. Aggódik a családkönyvek kötelező vezetésének elhatározásából származható veszély miatt; — panaszol „a lelkési hivatal nyügének, az anyakönyvvezetésnek“ terhei miatt; — és vágyódik azon kor után, midőn a lelkész csak „egy úrnak“ szolgálja; — háborítatlanul teljesíthetné magasztos feladatát, az ígének hirdetését, hogy „föllendüljön az egyházi élet.“

Az első két érzelmeket keletkezését is ezen utóbbiban, e nemes vágyakozásban keressük; — s ezt csakis elismeréssel jutalmazni, csak tisztelni tudjuk. Bizony megépülhetnének az anyaszentegyház romlott tornyai és lélekben s erkölcsökben újhodás, — nagyszerű és örvendeztető változás történhetnék, ha minden egyházi szolgát eme lélek lelkesítené, ha mindenegyik — ezek között — földadata magaslatán állana és szívből s buzgóan vitézkednék, „mint a Krisztusnak jó vitéze“, s munkáját a siker és áldás mindenkor, mindenütt és mindenben követné.

Azonban, hogy legelőbb is és röviden e vágyakodásra tegyük meg észrevételünket: ez korunkban még valami olyan, mit csak álmoképek lehet tekintenünk. Hogy lelkészeink csak „egy úrnak“, a Megváltó Ur Jézus

Krisztusnak szolgáljanak; hogy — mint a mívelt külföldön van — az egyház anyagi ügyeinek vezetésétől, gondjainak terhétől és az állam által igényelt szolgálatoktól felmentve legyenek: ezt képzelni igen, de várni, remélni, óhajtani még most nem lehet. Egyháztagjainknak szellemi és erkölcsi míveltsége még most (s kitudja meddig?) ezt meg nem engedi. Egyházaink emelkedése és hanyatlása a lelkész működésével áll szoros és közvetlen kapcsolatban. Buzgókodásuk tüze gyújtja csak lángra a lágymeleg szíveket. Példájuk hat; célzataiknak tisztasága lelkesít az egyház javára irányult minden intézkedések megvalósítására. A lelkész a mozgató erő. Odaadó működése nélkül tespedés áll be s a tespedést fölbomlás követi. Ténykedése az egyház anyagi terén nélkülözhetlen; az állam organismusában pedig ezidőszerint felette szükséges.

Ne feledjük hát, hogy a kor, „mely után buzgó imádság epedez sokaknak ajakán“, e kor még nagyon nagyon messze távolban van. S míg elkövetkeznék, „az adott helyzettel — ö — szerint is mindig számolnunk kell“, és a büntető törvénykönyv „ennyi s ennyi börtön, ennyi meg ennyi bírsággal“ fenyegető szakaszainak intőjelként szüntelen szemünk előtt kell lebegni, annyival inkább, mert az anyakönyvek vezetése — kezelése — s ezekből kiadmányozás cselekményére vonatkozólag a lelkészek — büntető törvénykönyvünk jelentőségteljes kifejezése szerint — közhivatalnokoknak tekintetnek; — és mert a nagyon figyelmes lelkészszel is megtörténhetik, hogy e szakaszok ellen vétségbe, — és mivel az állam: nagy hatalom, — „bírság“, vagy talán „börtön“ büntetésbe esik.

És az emberi gyarlóság mellett ki lehet-e tekintetben teljesen biztos? Tudok eseteket, midőn a törvényes gyermek törvénytelennek és megfordítva, a törvénytelen törvényesnek lett anyakönyvezve; tudok esetet, midőn a jóhiszemű lelkész a reclamatiókor kiállított „családi ér-

tesitőből“ a főlzólamló apa két legkisebb figyermekének nevét kihagyta; elhívén az apa bizonykolására, hogy nyoleznál több gyermeke nem volt, s elmúlasztván az anyakönyv gondos megtekintése által megpróbálni a bevalló apa lelkét, ha Istentől való-é az? Mi várhat most a lelkésre? A büntetés az előbbi esetben egy havi elzárás és háromszáz forint; ez utóbbiban 5—10 évig terjedhető fegyház.

S ha ily esetekben a büntetéstől menekülni nem, legfeljebb annak enyhítését lehet remélni, kérdés csak az: van-é valami út, mód és eljárás, melyen és melylyel a büntetést vonzó vétségől magunkat megoltalmazhatjuk?

Azt tartom, hogy a lelkész e tekintetben biztosítva csak akkor lehet, ha családkönyve van. Egy betekintés megadhatja a teljes és szükséges fölvilágosítást és megóvhat minden kellemetlen következménytől.

És — bár az intéző köröktől nagyon távol vagyok — úgy vélekedem, hogy a családkönyvek ügyének előtérbe állításában e köröknek czélzata az, hogy a lelkészek az őket fenyegető büntetésektől megóva lehessenek; s veszélyt nem a családkönyvek megkészítésében, de azok hiányzásában látnak.

Én ugyan — ha reám volna bízva — egyetlen lelkészt sem köteleznék e munkálat megtételére. Fölmutatnám a családkönyvek hasznos, szükséges és biztonság tekintetéből nélkülözhetlen mivoltát s mindenkinek szabad elhatározására bízom, hogy az előnyök és hátrányok mérlegelése után — önérdékében — saját belátása szerint cselekedjék.

Nem hallgathatom el azonban, hogy az árny — mit a családkönyv előre vet — sokkal nagyobb, mint maga a test, az anyag s ennek készitési munkája; s ez árny félelmes sötétnek s veszélyesnek csak azért látszik, mert többé-kevésbé elfogultan ítéljük meg a munkát.

Igy az aggodalom nincsen indokolva. És ne vélje —ő—, s ne vélje senki más, hogy az unitarianismus és nazarenismus „éjféli szelleme“ csak ott kelt volna föl, és a felsőbb hatóság elleni érzélem csak ott mutatkoznék, hol a családkönyvet készitik vagy készitették. Az ellenkező esetekre nagyon sok példát tudnék idézni.

A panaszt — a „lelkészi hivatal nyügének, az anyakönyvvezetésnek“ terhei fölött — nem tehetem magamévá. Azt tartanám végzetes szerencsétlenségnek, különösen ev. ref. egyházunkra nézve, ha e kötelességteljesítésétől, — mit én hosszas gyakorlat folytán jognak, egyházunk jogának tartok, — valaha megfosztatnánk. Pedig az idő, melyben ez megtörténni fog, ha az idők jeleit jól mérlegelem, nincsen, s nem lehet valami nagyon távol. Ha én jogosult volnék ugyan, hogy az arra hajlandó szülék gyermekeit megkeresztelhessem, de nem volnék jogosult arra, hogy azokat anyakönyvvezetés által evidentiában

is tarthassam, sőt ettől határozottan el is tiltatnám: mihez lenne hasonló akkor az én állásom? Pásztor volnék felelősséggel; de az én beszédemre, az általam hirdetett ígére hallgatók számát hiteles biztossággal megtudnom sem volna szabad. Ez vezetne ref. egyházunknak mielőbbi dissolutiójára, — s ama törekvéseknek, miket minden oldalról egyházunk ellen intéztetni látunk, csak kevés ideig is ellentállani képesek nem lennének. Ekkor ülne diadalt az „éjféli szellem“, az ámitás és a tévely nagy kárörvendéssel; ekkor lenne alig hihető gyorsasággal győzelmessé „a felsőbb egyházi hatóság elleni érzélem.“

El kell ismernem, mikép annak idejében szükség volt arra, hogy az anyakönyvek vezetése a lelkészekre bízassék. De e szükség már régesrég megszűnt, s az állam nagyon sok oly képesített egyénnel rendelkezhetnék napjainkban, kiket e munkálat teljesítésével nyugodtsággal megbizhatna. S ez idő, mint fennebb érintém, nem is lehet valami távol. A törekvés erre megvan; és nem képtelenség ama vélelem, mikép az anyakönyvvezetők újabb és újabb megterhelteése azért következett be, hogy magok a megterheltek sokalják meg a főlzaporodott terhet s attól leendő megszabadításukat — illető helyen — önmagok kérelmezzék. Nem tudom föltételezni, hogy e kérelem kedvezőtlenül fogadtatnék. Sőt hiszem, meghallanák és meg is hallgatnák azt gyorsan. De ekkor mondhatnánk el és mondhatnák rólunk jogosan mindenek: „perditio tua ex te oh Izrael!“

Ne adjuk mi erre az impulsust. S míg időnk s míg az anyakönyvek vezetésére jogosultságunk vagyion: vezessük azokat híven, gondosan, rendesen. Isten mentsen, hogy e kérdés önhibánk miatt vagy önóhajtásunk folytán kerüljön valaha a törvényhozás asztalára. Ekkor nem csak jogosultságot, de — mi egyesek — nagy mértékben, jövedelmet is vesztenénk és a ref. egyház tisztességétől fosztatnák meg.

Hallgasson azért e panasz és ne melengessük kebleinkben az e „nyüggtől“ való megszabadulhatásra vágyó óhajtozást. Mert félő, hogy ha ez életre támad és szabad mozgást s nyilvánulást nyer: Phaedrus kígyójává változand s önmagunkon fog halálos sérelmet ejteni.

Tagadhatlanul igaz, hogy az állam sok szolgálatot követel tőlünk; hogy 43 cím alatt kell az állam és magánosok érdekében is díjtalan szolgálatot tennünk s majdmajd elmondhatjuk a vérpadon álló angol püspökkel: „Többet szolgálunk az államnak, mint az Istennek.“ De én e szolgálatok teljesítésénél nemcsak a munka terhét, hanem azon okot is megfigyelni szoktam, melyből ezeket az állam a lelkészek teendőiül jelölte ki. És ha ezen ok után tudakozodom: azt ama hűség, megbízhatóság, hozzáférhetlenség és tisztakezűségben találok, melyek a lelkészi karnak e téren eddig teljesített

ügyködése által bebizonyítva lettek, — mikben gyökerezik az államnak a lelkészek iránti, hála Istennek! még most erős bizalma.

Bizalom jelei s bizonyítványai tehát ezek, miket sokan csak terhes oldaláról vesznek figyelembe.

És nem tudjuk-e, hogy újonczozásnál a testi és lelki erőtlenség, a bénák, siketnémák, az epileptikusok, a gyengeelméjűek részére kiállított s a hivatott testületek és tekintélyes felek által aláírt bizonyítványok végérvényességet csak úgy, csak akkor nyernek, ha ezeket a lelkész is aláírta.

A mily nagyfokú e kötelesség teljesítésére fölhívásban a lelkészi kar iránt a bizodalom: oly nagyfokú az ennek teljesíthetőségéből folyó megtiszteltetés.

Tisztességnek örülj!

—ő—ő—.

Miként és minő eszközökkel szerezheti meg s tarthatja fenn a tanító társadalmi és hivatali tekintélyét?

IV.

Végül — egyéni és hivatalos tekintélyünknek kiegészítő részét fogja képezni 3-szor az erkölcsiség és példás önviselés.

Hasztalan bírnunk képzettséggel, hivatalbeli hűséggel, társalgási illemmel, ha erkölcsi tekintetben kifogásolva vagyunk; mert így hasonlók vagyunk a bomlott órához, mely másként mutat, mint a hogy ver; olyanok vagyunk, mint az útmutatófa, mutatjuk az utat, de magunk nem megyünk arra. Holott pedig, ha valakit valamely ösvényen vezetni akarunk, szükségkép következik, hogy magunknak is azon ösvényen kell haladnunk. Ne feledjük, uraim, azon nagy igazságot, hogy a milyen a tanító, olyan lesz a tanítvány is. Erkölcsös önviselés nélkül másokba erkölcsöket oltani, képtelenség.

Az olyan tanító, kinek tanítása, erkölcsi önmagatartása életével nem egyezik; ki ajkaival hangosan hirdeti az erkölcsösséget s mégis ő vét ellene; ki maga hágja át és szegi meg azon törvényt, melynek áthágásáért mást megbüntetne: — mondom — az ilyen tanító saját kezeivel ássa meg tekintélyének sírját.

Míg ellenben szerencsés és boldog az olyan tanító, kiben a bölcsesség istenifélelemmel és erkölcsösséggel párosulva teszen egy egészet. Az ilyen tanító az igaz vallásosság és erkölcsiség iránytűjével, biztosan tájékozhatja magát ez életben oly sokszor előforduló kétes körülmények között. Ha valahol valakinek, úgy itt magának a tanítónak szükséges szeme előtt tartani Megváltónk eme szavait: „Ugy fényljk a ti világosságtok, hogy mások is látván jó cselekedeteiteket, dicsőítsék Istent, mint mennyei Atyánkat.“ Ugy van, uraim, minden tanító, ki fontos és nagy horderejű hivatalát felfogni képes, az, az erkölcsan apostolává avatta fel magát s elengedhetlen kötelessége, hogy ő legyen az első cselekvő mindenütt, hol azt kell tényleg megmutatni, hogy: mi a jó, mi a helyes, mi az igaz és illő. Ne feledjük, hogy a társadalomnak nincs egyetlen hivatalnok sem, kire annyi szem nézne, mint a tanítóra; ugyanazért legyen igen óvatos és körültekintő; mert a mily bizo-

nyos az, hogy ő sok szép, jó, nemes és hasznosnak eszközölje, megteremtője; ugyanakkor egy tévesztett lépés, egy meggon-dolatlan szó sok rossznak forrásává lehet.

Jegyezzük meg azt is, hogy a tanító szerintem nem csak az iskolában tanít; mert kihat az ő működésének tere az utczára, mezőre, behat a szülők házába; s mindenütt a község láthatárán olyannak kell lennie, mint a nap, t. i. tudományával világítson a sötétségben járóknak; erkölcsi önmagaviseletével pedig melegítsen és neveljen.

Legyen a tanító vallásos jó keresztyén, a hazának hű polgára, igazán szerető felebarát; önmagát, kötelességét s rendeltetését ismerő ember; legyen jó házastárs, erélyes böles atya. Legyen józan, mérsékletes családfő, gyöngéden szerető apa; nevelje gyermekeit iskolája elvei szerint; s ha emez erényeket úgy tanítványai, mint ezek szülei, nála megvalósulva látni fogják, bizonyosan igyekezni fognak tanítójokat követni.

És ha emez elsorolt s elengedhetlenül megkívántató erkölcsi tulajdonokkal nem bír, akkor ő nem népnevelő és tanító, hanem néprontó és népámító.

Szigorúan óvakodjék a tanító, hogy hivatalos működését semmi erkölcsellenes eljárás meg ne homályosítsa. Legyen a tanító egész élete tükre a törvénynek; s ne csak beszédével, hanem élete minden cselekedetével mutassa meg úgy tanítványainak, mint polgártársainak a valódi erkölcsösség útát. — Cselekedeteit ne álkegyesség, avagy erkölcsöst játszó magafitogtatás, vagy haszonlesés bélyegezze, hanem mindig és mindenben a tiszta és romlatlan erkölcsös önmagaviselet vezesse lépteit.

Legyen végül a tanító egyenes, nyílt, igaz és őszinte; azt érezze szíve, a mit nyelve szól, hogy reá ne alkalmaztassék egy német író eme találóan jellemző okoskodása: „Ich bin nicht was ich scheine, und scheine nicht was ich bin.“ Vagyis: „nem vagyok az, a minek látszom, és nem látszom annak, a mi vagyok.“

Eme három pont alatt írott értekezésemet, a midőn a t. értekezlet szíves figyelmébe van szerencsém ajánlani, ugyanakkor azon szerény óhajomásnak kívánok kifejezést adni, hogy jelen értekezésemben kifejtett morális igazságok, vajha termőföldre találának!!

Végül megnyugtat azon tudat, hogy a közművelődés oltára építéséhez, csak egy homokszemecskével is járulva, annak lassan fejlődését elősegíteni, jóakarató igyekezetem tárgyát képezte.

Stiglicz Albert,

n.-bányai ref. kántor-organista-leánytanító.

T á r c z a.

Még pár szó Méliuszról.

A tanév végével járó elfoglaltatások miatt csak most tehetek néhány megjegyzést Zoványi Jenőnek e lapok 21—23. számaiban megjelent azon közleményére, melyben az én Méliusz születése és Debreczenbe menetelének évére vonatkozó megjegyzéseimet vette bírálat alá.

Nem azon czéllal és reménnyel teszem e megjegyzéseket, hogy általuk legkisebb döntő bizonyítékot is fogok a szóbanforgó kérdésekre nézve előállítani, mert hiszen teljesen igaz van Balogh Ferencz úrnak abban, hogy „míg „bízto-

adat nem jó felszínre, Méliusz születési évét se jobbra, se balra eldöntöttnek nem lehet tartani; hanem igenis meg kell tennem e pár megjegyzést azért, hogy röviden felmutassam, miszerint nem mindenütt tévedek ám én, hol Zoványi szerint tévedésben vagyok; viszont Zoványi sem ment a tévedésektől ott, hol igen biztos alapon állónak tartja és mutatja magát.

Horányi és Fényes adatának értékelésére nézve más a Zoványi álláspontja, más az enyém. További capacitatio felesleges és eredménytelen lenne. Csak azt jegyzem meg, hogy magam részéről nem lehetek teljes bizalommal az olyanszerű forráskritika iránt, mely Tóth Ferencz egyik adatát történelmi falsumnak tünteti föl; másik adatát pedig (a Károlyi születési évét) ugyancsak igaznak hirdeti és védelmébe veszi, holott ez adat hitelességére nézve semmi bizonyítékot nem mutathatni föl. Vagy talán még Tóth Ferencznek sem mindig volt még szükség a kútfőket idézni?!

Zoványi azt állítja, miszerint Révész Imre nem kételkedett abban, hogy Méliusz 20 éves korában wittenbergi tanuló lehetett volna. Olvassa el, kérem, bárki a „Figyelmező“ 1873. évi I. füzetének 10. lapját, különösen ezen két pontot: „Ne feledjük pedig azt sem, hogy a wittenbergi egyetembe, különösen a magyarok, nem mindnyájan ifjúi fővel léptek.“ „Nem kell tehát azt Méliuszról sem gondolni, hogy ő szükségesképen ifjúi fővel lépett volna a wittenbergi egyetembe.“ Olvassa el, mondom, bárki; én igen fogok örvendeni, ha még akad Zoványin kívül csak egy ember is, a ki kétségbe vonja, hogy Révész Imre e szavai nem tartalmazzanak kételkedést arra nézve, hogy Méliusz 20 éves korában wittenbergi tanuló lehetett. A tévedés tehát alighanem a Zoványi részén van e kérdésben.

Azon kételyre „híhető-é, hogy M. már 25 éves korában püspök volt?“ Zoványi szerint a borsod-gömör-kishonti cikkek, illetőleg azoknak e szavai: „a püspök inkább kötelességére, mint tisztességére és rendi fokozatára nézve első“ — kellőleg megfelelnek. Már engedelmet kérek, de ez olyanforma érvelés, a melyet tréfásan e szavakkal szoktunk jelölni: „Baculus in angulo, ergo pluit.“ Az összes eddig ösmert hiteles adatok azt bizonyítják, hogy hazánkban, sem egyik, sem másik protestáns egyházban nem nyerte el senki a superintendensi állást 25—30 éves fiatal fővel. Épen ezért lehet erős kételyt emelni az ellen, hogy Méliusz már 25 éves korában püspök lett volna. Valószínű lenne e kivétel, ha egy másik kivételt is tudnánk felmutatni, a melyet Zoványi próbált Károlyiban; de ez, a mint láttuk, épen nem sikerült neki. Ama borsod-gömör-kishonti cikkekéből pedig épen oly joggal lehetne érvelni a mellett, hogy Méliusz 70 éves korában lett püspök, mint a mily joggal érvel belőlök Zoványi a maga állítása mellett.

A Károlyi születési adatát illetőleg nem az a fő és lényeges kérdés, hogy a Tóth Ferencz idézete két vagy három szóra vonatkozik-é, hanem igenis az, hogy a születési évét illetőleg sem Tóth Ferencz nem hivatkozik forrásra, sem mi azóta idevonatkozó más biztos adatot nem tudunk felmutatni. Ha Zoványi mindennek daczára teljesen hitelesnek tartja és elfogadja a Tóth Ferencz által adott évszámot: lelke rajta; de viszont engedje meg, hogy én mindaddig fentartsam kételyemet, míg egy teljesen hiteles kútfői adat meg nem győz az ellenkezőről.

Azon kételyre: „elképzehető-é, hogy az annyit küzdött,

annyit munkálkodott s oly roppant tudományos készültséget tanúsított Méliusz csupán csak 36 évet élt volna?“ — Zoványi, látszólag igen plausibilis sikerrel így felel: „Vegyük tekintetbe, hogy Méliusznak annyi küzdése, annyi munkálkodása egyenlőképen 15 év alatt folyt le, akár 36 éves korában halt meg, akár pedig 57 éves korában.“ Csak egyet hagyott ki Zoványi, azt nevezetesen, hogy az a „roppant tudományos készültség“ vajjon nem inkább érthető-é egy 57 évet átélő tudósnál, mintegy, mondhatni ifjan, 36 éves korában elhunyt férfúnál?!

Szegedi és Méliusz vitatkozása Zoványi szerint „valószínűleg akkor történt, a midőn Szegedi Méliuszt, mint 17—18 éves ifjút Tolnán tanította.“ Részemről egy kissé kétségbe vonható dolognak tartom, hogy a 17—18 éves Méliusz a vele egy városban lakó s úgy korra, mint tudományra és tekintélyre messzire felette álló tanárával, Szegedivel, „carminibus et libellis“, „diutissime“ vitatkozott volna. Vajjon nem inkább arra utálnak-é e körülmények, hogy ama vitatkozás idejekor Szegedi és Méliusz közt nem a tanár és tanítvány viszonya állott fent, hanem a tudós küzdött a tudós ellen. Furcsa tanár lenne az, de furcsa tanár lett volna régen is, ki tantárgyának egyik legsarkalatosabb kérdése felett, 50 éves fővel hosszasan vitatkozik 17—18 éves tanítványával, és pedig nem is élőszóval, hanem „carminibus et libellis“, vagy Zoványi szerint „vallási hitcikkekkkel és értekezésekkel.“

A mi végre Méliusz Debreczenbe menetelének évét illeti, idevonatkozólag csak annyit jegyzek meg, hogy épen nincs okom eltávozni előbbi álláspontomtól, mert Zoványi épen nem tudta annak helytelenségét kimutatni. A punctum saliens itt abban van, hogy Zoványi Méliusz egy évszámának (mely pedig sajtóhiba eredménye is lehet) ad feltétlen hitelt, „én pedig a Türk naplójának; a többi mind csak erősítő adat, illetőleg combinatio a fő érv mellett. De e combinatióknál sem mindenütt szerencsés ám Zoványi. Nevezetesen: a lőcsei tisztújítás napját „Cathedra Petri“ február 22-re teszi, holott Demkó szerint január 7-én, vagy, mint én állítam, újesztendőben (és nem újév első napján) volt a tisztújítás.

Zoványi szerint a Türk naplója „semmi hosszasa alkudozásról“ nem beszél, csak azt mondja, hogy Méliusz aliquamdiu, egyideig szegült ellen.“ De a következő pont kezdő szava: „tandem“, talán mégis hosszasa alkudozásra hagy következtetni?!

A szabad királyi városok követeinek és Bethlen Gábornak útazásából bajos hímet varrni az Erdősi útazására. Egy szegény „subpraedicator“ abban az időben is aligha rendelkezett olyan jó lovakkal, mint a gazdag városok, vagy épen az erdélyi fejedelem.

Azon feltevésemet, hogy Türk Lőcsén írta naplója tárgyunkra tartozó sorait, Zoványi is nagyon valószínűnek tartja, bár indokolásomat nem fogadhatja el. Hát én teljesen megelégszem az elsővel; a másodikra bővebben nem terjeszkedem ki, mert nem akarok a történelmi kérdésbe latin és magyar nyelvtani vitát bonyolítani. Csak annyit jegyzek meg, hogy én a dire ígéről egyetlenegy szót sem szólottam.

„A nélkül, hogy csalatkozhatatlanságot követeljek magamnak, kötelességemnek tartottam Zoványi érveire a történelmi igazság (bírálat és módszer) érdekében néhány megjegyzést tenni, azon hitben mindazonáltal, hogy — ha majdan valami egykorú és teljesen hiteles forrás véglegesen fog ez ügy-

ben dönteni — az a most előadottakból kivonható eredménynek fog megfelelni.“

Legyünk boldogok mindketten e hitben; addig pedig béke velünk!

Pápa, 1888. július 4.

Révész Kálmán.

Iskolaügy.

Az iskolai bentlakás, különös tekintettel a debreczeni ev. ref. főiskolára.

(Folytatás.)

III.

Főiskolánkban annyira régi a bentlakás intézménye, hogy azt talán egyidejűnek tarthatjuk a kollegium életével. Az 1870—71-ben lebontott s újjal felváltott régi kétszárnyú épületben igen sok lakószoba volt, melynek számát az úgynevezett „kunyhósr“ is szaporította.

Uj épületünkben rendes lakószobaként 32 áll használat alatt, melyekben 212 tanuló nyert elhelyezést. Van még (s részben már csak volt) ezenkívül 4 szoba, vagyis inkább terem, mely szükségből lakóhelyül használtatott, 39 tanuló lévén benne elhelyezve. A rendes lakószobákban egy lakóra átlag 25—26 köbméter térfogat esik, tehát majdnem kétszeres összege némely más tanintézet lakószobájának. A nagyobb szobában 6-an, legfőleg 7-en laknak, de a 7 főből álló contuberniumot alsóbb gymnasiumi tanulók és így az apróbbak alkotják.

A lakószobák eléggé világosak, még igenis ki vannak téve a nap verőfényének a Darabos-utcai szárnyon a reggeli, a Fűvészkert-utcai szárnyon a délutáni órákban. Ez az oka (és a redőnyök hiánya) annak, hogy a keleti szárnyon a szoba levegője a nyári napokon igen átmelegsik, annyira, hogy egész délután nem képes lehűlni; a nyugoti szárnyon pedig a még intenzivebb délutáni napsugarak elhordozhatatlanná teszik a hőséget.

A szobák teljesen alkalmasak arra, hogy tisztán tartathassanak; könnyen szellőztethetők; a Fűvészkert-utca felől mindenkor jó levegő éri; kevésbé kielégítő a Darabos-utcai szárnyon kívülről nyerhető levegője, mert ez utca felől sem faültetvény, sem kertek nincsenek, hanem van ezek helyett e szűk utcán az átelleni soron összezsúfolt lakás, az ilyen helyen összegyűlni szokott légrontó anyagokkal. Sokat segítene e bajon az is, ha a jobboldali sor gyalogjárója befásíttatnék. Egyébként a szobák magasabb fekvésöknél fogva a szabadabb légáram által a kissé kellemetlen szomszédságért némileg kárpótoltatnak s az utcai csatorna rossz levegője inkább a földszinti termekben okoz bajt, hol az elemi iskolák vannak elhelyezve.

Az udvari csatornák egy részét a folytonos használat alatt levő szivattyús-kút elfolyó vize meglehetősen tisztítja ugyan, de azért a szabad csatorna-nyílásokon át az épületnégyesög közé felnyomuló csatorna-lég semmiesetre sem mozdítja elő a lég jóságát, sőt ezzel ellenkezőleg, nagyban befoly annak inficiálására.

Az udvart, tekintve azt, hogy naponként 1500 főre tehető növendéksereg mozog rajta, valóban szűknek kell ismernünk,

a min segíteni legfőleg az által lehetne, ha valaha az elemi iskolák, mint különben is csupán népiskolák, melyek szerves kapcsolatban, mint előkészítő osztályok, nincsenek a gymnasiummal, mondom, valaha kihelyeztetnének.

Bútorzatunkból az ágy elég jó, ámbár egy része lehetne kisebb méretű, az asztalok s székek, azon kívül, hogy már ma nagyon viseltesek, épen nem készültek úgy, hogy a nyugtalan vérű ifjú lakók rombolási hajlamának tartósan képesek volnának ellentállani. A mosdó szekrény nem csak költséges, drága, mégis primitív szerkezetű, de egyszersmind határozottan rossz, mert nem tartható könnyen tisztán, s egész más képet nyújt egyszeri megtekintése is, mintsem a tisztálkodás tényezőjéül szolgálhatna... Ha még fölemlítem, hogy a falon függ a porlepett ruhákkal megrakott ruha-fogas; a lakószobáknak az iskola által adott bútorzatát hiány nélkül felsoroltam s sejtetővé tettem, hogy egyebek közt a ruha-szekrény nagyon hiányzik.

Az így bútorozott szoba lakó-, dolgozó- és alvó helyiségül szolgál lakóinak. Igaz, hogy vannak tanintézetek, melyekben 2—3 lakótárs foglal el egy szobát, ismét vannak, melyekben külön lakó-, dolgozó- és háló terem vannak berendezve (budai paedagogium, több külföldi iskola). De azonkívül, hogy ilyen berendezkedés túlságos költségeset vonna maga után, mindenkor problematikus kérdésnek marad fenn, vajjon kívánatosabb-e, s egészség tekintetében inkább megfelelő-e a követelményeknek közös háló szoba berendezése, hol 40—50 növendék fogyasztja egész éjén át a zárt leget; külön dolgozó szoba állítása, melyben 40—50 növendék zsongol? mikor a kívánt méretek szem előtt tartása mellett pl. 50 növendék részére hétakkora nagyságú terem szükségeltetné háló, illetve dolgozó helyiségül, mint egy-egy mostani lakó szobánk, és így 300 bentlakó növendék részére 6 ilyen nagy méretű dolgozó és külön ugyanannyi hálóterem volna beállítandó!!

Rózsa Sándor.

(Folyt. köv.)

Közügyeink.

A tiszántúli ev. reform. középiskolai tanár-egyesület közgyűlése.

Hód-Mező-Vásárhely, 1888. jul. 6. 7.

(Folytatás.)

A gyűlés kezdetét, mindjárt a megnyitás után két soron kívüli intézkedés teszi nevezetessé. Egyik az, hogy a Budapesti közgyűlést tartó országos tanár-egyesülethez távirati üdvözlés küldetett; másik az, hogy nagyságos Kovács Ferencz hódmezővásárhelyi földbirtokos, királyi tanácsos és egyházkerületi tanácsbíró úr, egyházunknak a tanügy pártolásáról és áldozatkészségéről e lapok hasábjain is többször kiemeit buzgó férfja, az egyesület tiszteletbeli tagjává választott.

Ezekután a jegyzői és pénztárnoki jelentések következtek. Elek Lajos jegyzői jelentésében áttekintést nyújt az egyesület 10 évi működéséről. 10 év előtt 109 taggal indult meg az egyesület, ma az évenkénti gyarapodás, majd hullámlás után 211 a tagok száma. 10 év alatt 8 közgyűlés

tartatott s ugyanannyi évkönyv jelent meg 34 szakszerű értekezéssel, azok között 6 díjat nyert pályamunkával. Majd közli a tisztviselők 10 év alatti változásait, a vett kegyes adományokat, a nyugdíj- és gyámintézetre vonatkozó főbb adatokat, mikből — hivatkozással e lap közelebbi részletes tudósítására — itt csak annyit ismételünk, hogy ez időszert 7 gymnasium fentartó testülete 50 tanszékkal és 40 tanár van az intézet kötelékében; és 4 tanár, illetve családja nyer évi 200–200 frt segélyt. Végül a központi bizottságnak a két utóbbi év alatti működését ismerteti. **Beczner** Frigyes pénztárnok az 1886/7. és 1887/8. évek eredményeit terjeszti elő. Ezek szerint az egyesület pénztári vagyona a 3000 frtot meghaladja. A tagdíjhátalék — sajnos — jelentékeny.

Futó Mihály hódmezővásárhelyi főgymnasiumi igazgató a helyi főgymnasium legújabb történetét mutatta be. E terjedelmes, valódi lelkesedéssel írott munka a vásárhelyi gymnasium történetét 1879—1888-ig tárgyalja, — 1879. éven kezdvén azért, mert eddig az intézet története a 9 évvel ezelőtt ugyancsak Vásárhelyen tartott közgyűlésen az egyesület előtt már ismertette volt. Első helyen a kormányzati dolgokról, nevezetesen a debreczeni országos zsinatnak és a konventnek a középiskolákra vonatkozó alkotásairól, a kötelező tanterv és rendtartási szabályzatról s az egyházkerületi középiskolai felügyelő tanács felállításáról szól, — kiemelvén ezen intézkedések szükségességét és azon fontosságát, hogy általuk az iskoláinkban tapasztalható nagymérvű eltérés megszüntethető s a kívánatos egység létrehozható lön. A közbejött 1883. évi középiskolai törvény a vásárhelyi iskolát már nem találta készületlenül; s intézkedései szerző szerint azon tudatban, hogy a tanügynek csak előnyére szolgálnak, zúgolódás nélkül, sőt megnyugvással fogadhatók; még a kormánybiztos jelenléte is az érettségi vizsgálatokon — mely pedig legmélyebben vág egyházunk autonom jogaiba — oly intézkedés, melyre úgy az áldozatot hozó fentartó testület: az egyház, mint a tanárkar megnyugvással tekinthet; a szakértő ellenőrzés ugyanis előbbit meggyőzi arról, hogy áldozata nem hiábavaló, utóbbi pedig biztosítja fáradozásainak félreismerése ellen. Majd a tantárgyakra tér át, előadván, hogy a rendes tantárgyak a tanterv szerint taníttatnak s attól csak a mennyiségben van — felsőbb engedély mellett — némi eltérés; folytatólag a melléktantárgyak körének változásait s fokozatos fejlődését részletesen elsorolja. Ezek után a tanárokról szólván, meleg hangon emlékezik meg az elhalt **Gőz István** és **Gál Mihály** érdemeiről; s meghatottan búcsúzik el **Kiss Gusztáv** tanártól, ki 37 évi odaadó munkálkodás után közelebb megérdemelt nyugalomba vonul; fogadja a hű munkás itt is a méltó elismerés hálaadóját. Örömmel emeljük ki szerzővel a tárgyalás további folyamából azon mozzanatot, mely szerint a vásárhelyi egyház a lefolyt 9 év alatt két ízben emelte tanárainak javadalmát; minek folytán a lakbérrel együtt 950 frtra menő tanári fizetés előbb 1100 frtra, újabban pedig 1200 frtra tétetett, mihez még a 200 frtig emelkedhető 5-ödéves pótlék járul. Az ilyeneket végező egyháztanács, az őt nemesen támogató polgári hatósággal egyetemben méltó arra, hogy hálásan említettessék a nyilvánosság előtt. — A fentartó testület áldozatkészsége mellett nagy elismeréssel szól a **Kovács Ferencz** és neje **Küri Terézia** 5000 frtos alapítványáról, melynek jövedelméből ezidőszert 100 forint a magyar irodalmi tanszék külön díjazására, a fenmaradó rész pedig értékesebb taneszközök beszerzésére, vagy a tanároknak tanulmányi

utazások tételében segélyezésére fordíttatik. Ezen alapítványból szereztek be közelebb a **Langl-féle** ó-klasszikai becses fali képeket, melylyel egyszersmind az ó-klasszikai múzeum alapja vettetett meg. — Mint nevezetes történelmi tény, kiemeli az építkezést, mely szerint 1883. évben az iskolaépület egy új szárnyal kibővítettett; e nagy munka — az intézők elismerésre méltó körütekintése mellett — 22,000 frt költséggel létesítettett; az építkezés folytán a díszes gyűléstermen kívül főleg a természettani szertár és könyvtár és egy pár tanterem nyert alkalmas, tágas helyiséget; és remélni lehet, hogy a tovább bővítés a közel jövőben folytatatni fog. — Az intézet növendékeinek középszáma — a közlött részletekre kiterjeszkedő adatok szerint — 250—260-ra tehető. — Ezután az ifjúság önmunkásságáról szól: a „**Petőfi** önképző társulat“ tevékenyen működött; az évenként 40 frt díjjal egybekötött pályázatok élénk részvétel mellett folytak le; s ennek kedvező hatásául tulajdonítható — legalább részben — azon siker, hogy a növendékek írásbeli dolgozatai az 1885. évi budapesti országos kiállításon a nagy díjjal tüntették ki; a zenekar, ezen új egyesület a nyilvánosság előtt már is közelismerés mellett működött. — Végül felolvasó — a könyvtár, gyűjtemények gyarapodását, a tápintézetre vonatkozó adatokat az idő előhaladott voltára tekintetből, melőlvén — a tanintézet kedvező vagyoni állását tünteti fel, mely szerint a pénztári vagyon az 1879. évi 47,772 frt 40 krról 9 év alatt 92,040 frt 37 krra emelkedett, nem számítva ide egy 2000 frtot és a már említett 5000 frtot tevő külön alapítványokat. — Záradéku l lelkesülten emlékezik meg a protestánsoknak a tanításügy emelésére irányult százados buzgó törekvéséről s ez alapon kívánja — nem ugyan hibáink takargatását, de az igazságos ítéletet. A multak példái által lelkesítve küzdjünk, törjünk előre a jövőben is.

Az oly sok kedvező mozzanatot feltáró, nagy érdeklődéssel hallgatott felolvasásért a tagok egyakaratóú éljenzése mondott a buzgó szerzőnek elismerést, melyet az egyesület elnöke közhelyeslés kíséretében meleg szavakkal tolmácsolt.

O. I.

(Vége köv.)

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Dr. **Balkányi Miklós** debreczeni ügyvéd egy, főiskolánkban felállítandó közigazdasági tanszék alapjára 500 frtos alapítványt ajánlott fel a főiskolai fenhatóságnak. Közelebb közleni fogjuk az egész alapító levelet. — **Szabó Károly** siklósi ügyvéd és lakos főiskolánknak alapítványul ösztöndíjra 200 frtot hagyott végrendeletében.

Lelkészjelölés. A nagy-károlyi egyházmegyében fekvő kraszna-szentmiklósi lelkészi állomásra f. hó 10-én **Máté-Szalkán** 5 pályázó közül **Kiss Lajos** kaplonyi rendes, — **Takács Ferencz** csomaközi segéd, — **Kalmár Ferencz** király-daróczi segéd, — és **Pinczés János** remetei rendes lelkészek jelöltettek ki, — mindnyájan egyhangúlag. Az ötödik pályázó, egy hely nélküli segédlelkész, a jelölő bizottság nézete szerint azért nem volt jelölhető, mert szolgálati bizonyítványaiából erkölcsi magaviseletének minőségét nem lehetett megállapítani.

Kunhegyes. A kunhegyesi ev. reform. egyháztanács f. évi júliushó 15-én tartott gyűlésében igen szép kegyeletet gyako-

rolt felejthetlen tanítója, b. e. Nagy Péter volt iskolaigazgató özvegyével szemben, midőn annak több mint 800 frt értéket képviselő gabona- és pénzmennyiséget adományozott. És fenkölt gondolkodásának kétségtelen jelét adta akkor, midőn — az elhunyt s annyi érdemeket szerzett kitűnő férfiú helyét lehetőleg méltó emberrel igyekeztén betölteni — elhatározta, hogy a 900 frt készpénz évi fizetéssel jutalmazott kunhegyesi ev. reform. iskolaigazgatói állásra csakis oly egyének pályázhatnak, kik a tanári vagy a theologiai tanfolyamnak legalább két évig hallgatói voltak. Az egyház jól felfogott érdekében csak dicséretet érdemlő ezen tény is kétségtelenül bizonyítja azon álláspont helyességét, melyet e becses lap a theologusok tanképesítése kérdésében elfoglalt. Vajha minél több tehetősebb egyházaink lennének követőivé hasonló intézkedés által a kunhegyesi ev. reform. egyháztanácsnak!! (Sz. S.).

Haláleset. D o b i M ó r, nyírmeggyesi előbb segéd, — később helyettes lelkész, nem régen még főiskolánk egyik legtehetségesebb növendéke, f. hó 14-én meghalt. Közlebbi számunkban részletesebb nekrológot hozunk a korán elhunytól.

Lehet-e két államvizsgát egy napon tenni? A hivatalos lap közli a következő rendeletet. Azon eset alkalmából, hogy egyik hazai tanintézet végzett joghallgatója mindkét államvizsgát ugyanazon napon kívánta letenni, elrendelendőnek találtam: miszerint — a fenti kérdésre nézve, a jog- és államtudományi egyetemi karoknál tartandó tudorsági szigorlatokat illetőleg Ő császári és apostoli királyi Felségének 1883. évi aug. hó 20-ról kelt legfelső elhatározásával jóváhagyott szabályzatot véve irányadóul — a két államvizsga letétele között legalább három havi időköznek kell közbejönni; a mely azonban különös figyelmet érdemlő esetekben a tanártestület által leszállítható, de 6 hétnél nem rövidebb időre. A m. kir. tud. egyetemek és jogakadémiák tanulmányi és vizsgálati rendjét illetőleg Ő császári és apostoli királyi Felsége által 1883. évi augusztushó 20-ról kelt legfelső elhatározással jóváhagyott szabályzatnak az államvizsgálatok és pótvizsgálatokra vonatkozó intézkedései ezen rendeletem által nem érintetnek. Kelt Budapesten 1888. évi juniushó 20-án. T r e f o r t s. k.

Beküldettek. 1. Számtan a gimnáziumok I—III. osztályai számára. II. Évfolyam. A II. osztály számára. Összeállította Zsindely István tanár. Kiadja a „Sárospataki Irodalmi Kör“, mint a gimn. könyvtár VIII. kötetét. Ára fűzve 60, fűzetlen 53 kr. Kevésé tartozik lapunk keretébe egy számtannal való foglalkozás, azért csak annyit említünk föl a kezünk alatti műről, hogy az tömör, tiszta magyar nyelven, könnyen érthető iránylyal halad kitűzött útján, fokról-fokra előre. Számtani tankönyvirodalmunk mindenestre csak nyert e jól dolgozott műben. — 2. G ö r ö g n y e l v t a n. Dolgozta Koch Ernő után Szinnyi Endre gimn. tanár. Kiadja ugyancsak a „Sárospataki Irodalmi Kör“ a gimnáziumi könyvtár XII. kötete gyanánt. Ára fűzve 1 frt 80 kr, fűzetlen 1 frt 73 kr. Igéretet nyertünk lapunk egyik szakértő munkatársától, hogy az érdemes szerző, tisztelt barátunk művét bírálatosan ismertetni fogja e lap hasábjain.

Szerk. posta. V. Gy. C s e r m ő. Jövő számba lehetőleg beszorítom érdekes és köszönettel vett tudósítását. — K ö r ö s m e n t i. Gratulálok ahhoz a munkálathoz. Felhívom reá egyházi hatóságaink figyelmét. — G. K. N.-B á n y a. Köszönöm becses cikkét. Két vezércikknek szántam. — J. K. Köszönöm lapunk iránti jóindulatát. Becses cikkére mielőbb sort kerítendek, legalább

két heti türelmet kérek azonban, mert már több előjegyzett cikk kiadásra vár.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A boldog emlékeztű Nagy József-féle alapítványból 500 frt ösztöndíjra pályázat nyitattik.

Ezen pályázatnál megkívántatik, hogy

1) az illető pályázó ifjú magyar, ev. ref. vallású s a felsőbb tudományokat a debreczeni főiskolában végezte legyen;

2) kitűzött pályájának a lelkészinek vagy tanárinak kell lenni;

3) szükséges, hogy a bölcsészeti s hittani tudományokon kívül, a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római classicus írókat jól értse; mit hogy jól ért, úgy azt, hogy a görög nyelvtanból kitűnő osztályzata van, érettségi bizonyítványával kell igazolnia;

4) megkívántatik pályázótól, hogy az élő nyelvek közül a német nyelvet teljesen értse s egész folyékonyssággal beszélje; a francia nyelvből is birjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse. — Ez utóbbiakra nézve is elengedhetlen szabályul tűzvetvén ki, hogy ezek is illetékes és tekintetbe vehető bizonyítványokkal igazoltassanak.

A kérvények folyó évi szeptember 10-ig Révász Bálint püspök és alapítványi egyik elnök úrhoz lesznek betérjesztendők.

Kelt Debreczenben, 1888-ik évi juliushó 17-ik napján.

Tóth Sámuel,

az alapítványi bizottság jegyzője.

Pályázat

a N.-Kun-madarasi ev. ref. egyház 1-ső elemi leánytanítói állomására.

Évi fizetés: 1) 174 frt 30 kr, 2) 35 köből magtári búza, 3) 21 köből magtári árpa, 4) 1½ öl kemény tűzifa, 5) lakpénz 50 frt o. é.

Pályázók okmányait — oklevél elmaradhatlan — augusztus 12-ig alólírthoz küldjék be.

Pályázhatnak okleveles s a tanításban gyakorlott tanítónők is.

Az elválasztott tanító hivatalát szept. 1-ső napján elfoglalni köteles, és ha nőtlen férfi választatnék meg, tartozik egy év alatt megnősülni.

Tóth Imre,

ev. reform. lelkész.

1—2

Pályázat

tanári állomásra.

A békési ev. ref. VI. osztályú gymnasium üresedésbe jött egyik tanszékére pályázat nyitattik.

Tantárgyak: Mennyeiségtan és Mértani rajz, — ezeken kívül valamelyik osztályban a Német nyelv. A városi alsó fokú ipariskolában vállalt rajztanításért külön díjazás.

Évi fizetés: 1000, azaz egyezer forint o. é. évnegyedi előleges részletekben a gymnasiumi pénztárból.

A megválasztott tanár vagy tanárjelölt két évi sikeres működés után állandósíttatik, — utóbbi azonban csak azon esetre, ha időközileg tanári oklevelet szerez.

Az állandósított tanár a „Tiszántúli ev. ref. középiskolai tanárok nyugdíj- és gyámintézeté“-nek kötelezett tagja.

Kellően felszerelt pályázatok f. évi aug. 15-ig alulírotthoz küldendők.

Békés, 1888. július 16.

Szegedi Károly,

ev. ref. lelkész,

a gymn. igazgatótanács elnöke.

1—2

Pályázat.

A h.-böszörményi 6. osztályú ref. gymnasiumban egy rendes tanári székre pályázat hirdettetik.

Ezen tanszék szaktárgyai: a történelem és magyar nyelv. Évi javadalmazás 800 frt és 100 frt lakbér.

A megválasztandó egyén, ha okleveles tanár, egy évi sikeres próbaidő, — ha pedig nem okleveles, az oklevél megszerzésének s sikeres szolgálatnak feltétele alatt 2 év multán állandósíttatik.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények f. évi aug. 1-ső napjáig alólírotthoz küldendők.

H.-Böszörmény, 1888. július 10.

Somossy Béla,
főgondnok.

2—2

Pályázat

főgymnasiumi tanszékre.

A f. év őszén tartandó egyházkerületi közgyűlésen, választás útján, a nagy-enyedi ref. Bethlen-kollégiumnál, két főgymnasiumi rendes tanári szék fog betöltetni, még pedig:

1) az ürességben levő mennyiségtan-ter-mészettani,

2) egy újan rendszeresítendő latin s görög nyelv és irodalmi rendes tanári szék.

A választandó rendes tanárok javadalma, egyelőre, egyen-egyen: évi 1000 frt készpénz-fizetés, 64 köbméter tűzifa (mintegy 160 frt értékben) és lakás természetben, vagy 240 frt lakáspénz; a fennálló hat, magasabb fizetésű gymn. rendes tanári állomások valamelyikének megüresedése esetén, az özvegy-árvai kegyév lejárta után, szolgálati idősbég rendje szerint, azon magasabb fizetés (1350 frt, 50 frt ötöd-éves fizetéspótlék, lakás vagy lakáspénz és valamelyes kert-rész) élvezetébe jutnak.

A szolgálati idősbégre nézve, — egy időben választottak közt, — a tanári oklevél kelte dönt.

A választottak helyöket az 1889—90. év megnyitásakor, ünnepélyes beköszöntéssel foglalják el.

A pályázók életkorukról, vallásukról, végzett tanulmányaikról, állami képesítettségükről, eddigi szolgálataikról stb. tanúskodó okírateikkal felszerelt kérvényüket f. é. augusztus 20-áig az erdélyi ref. egyházkerület Igazgatótanácsához, Kolozsvárra czimezve nyujtsák be.

Az erd. ev. ref. egyházkerület Igazgatótanácsának Kolozsvártt, 1888. júliushó 4-én tartott üléséből

Szász Domokos,
ref. püspök, mint elnök.

Parádi Kálmán,
tanügyi előadó.